

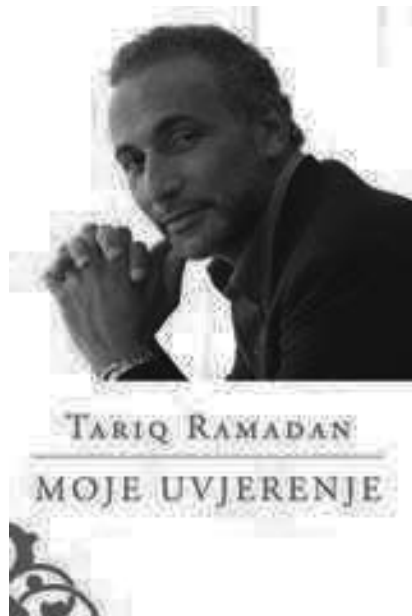
„MOJE UVJERENJE“

Tariq Ramadan; „Moje uvjerenje“; preveli: Nahla, Sarajevo, 2011.

Tariq Ramadan, jedan od vodećih islamskih mislilaca na Zapadu, često je predstavljen kao kontroverzni intelektualac, valjda zbog toga što njegova misao ljude ne ostavlja ravnodušnim – neki ga kritikuju, a neki hvale. Nekada je za ovakav profil mislioca bilo sasvim dovoljno reći da je intelektualac, bez ovog dodatka kontroverzni – šta god to značilo. Međutim, uzmemo li u obzir činjenicu da većina današnjih “intelektualaca” samo trguje idejama prošlosti, onda i ne čudi ova jezička invencija, jer potrebna je riječ ili sintagma koja će označavati izumiruću vrstu mislioca koji se hvata u koštac sa aktuelnim pitanjima današnjice.

Knjiga „Moje uvjerenje“ je neobičan spoj autorovih teorijskih koncepata o aktuelnim pitanjima globalne društvene scene i autobiografskih referenci iz njegovog života. Kako sam autor u uvodnom dijelu knjige kaže, ona je nastala kao pojašnjenje, simplificirana prezentacija osnovnih ideja koje on zastupa. Namijenjena je onima koji nemaju mnogo slobodnog vremena a žele da iz prve ruke saznaju nešto o radu ovog izvanrednog mislioca i aktiviste. Širok je dijapazon tema kojih se autor dotiče kroz ovu knjigu; od diskursa orijentalizma, preko pitanja imigranata na Zapadu i feminizma u islamu, pa sve do mentalnih geta i praksi konstruiranja kolektivnih identiteta. Budući da se spomenutih tema samo ovlaš dotiče, autor u fusnoti ostavlja reference za knjige koje se bave određenom problematikom.

Ključni momenat u svim Ramadanovim djelima, ne samo u ovoj knjizi, je njegov odnos prema identitetu. Naime, on identitet ne doživljava esencijalistički singularno, kao nepromjenjivu datost, već njegovo semantičko polje vidi kao mjesto pluralne otvorenosti u stalnom procesu nadogradnje i upisivanja novih sadržaja i vrijednosti. Zamke esencijalističkog viđenja identiteta on uočava u svakodnevnim društvenim praksama, kako na Zapadu, tako i na Istoku. Ne oduprijevši se iskušenju da identitet muslimanskih imigranata reducira na religijsku dimenziju, Zapad je u njima prirodno vidio potencijalnu prijatnu za ideološki konstrukt nazvan

zapadnim identitetom (koji se definiše kao čisto grčkorimski i judeokršćanski). Isti je slučaj i sa imigrantima koji zbog straha od kolonizacije unutarnjeg bića i gubitka vlastitih simbola nisu otvoreno prišli Zapadnoj kulturi i time se autogetoizirali i autostereotipizirali. Tako je došlo do nepremostivog jaza između dvije kulture koje su model koegzistencije zamijenile modelom tolerancije (a tolerancija je jedan od najperfidnijih oblika ignoriranja Drugog jer računa sa stereotipima i predrasudama) koji je gluh na izazove akulturacije, istinskog otvaranja jedne kulture prema drugoj. Namjera Tariqa Ramadana je da „... gradi mostove između dva svijeta referenci, između dvije vrlo diskutabilne konstrukcije nazvane zapadna i islamska civilizacija (kao da su to zatvoreni, monolitni entiteti) i između građana u samim zapadnim društvima.“¹ Ukoliko bi ti mostovi bili izgrađeni čovjek bi sasvim normalno u isto vrijeme mogao biti i musliman (religijski) i zapadnjak (kulturološki), što centri moći (kako Zapadni, tako i Istočni) još uvijek svojim diskurzivnim praksama uporno negiraju. Budući da Ramadan nije od onih intelektualaca koji hladno detektuju probleme bez da nude moguće rješenje, on u ovoj knjizi razvija teoriju 7 C (Samopouzdanje, Dosljednost, Doprinos, Kreativnost, Komunikacija, Oспорavanje i Saosjećanje) koja je zamišljena kao etički kodeks za sve, ne samo muslimane; nudi okvirnu referencu pomoću koje bi

1 Tariq Ramadan; „Moje uvjerenje“; Nahla, Sarajevo, 2011. godine; strana 31.

koegzistencija islama i sekularnog društva, crnaca i bijelaca, teista i ateista, te istoka i zapada bila ne samo moguća, nego i nužna za bolje sutra.

Ramadan je izuzetno plodan autor i onda kada se bavi čisto islamskim temama. Sam sebe naziva reformistom, a njegov pristup islamskim temama se konstantno razvija u problematiziranju tema kroz tri ključna koraka. Na samom početku svoje knjige on govori o metodologiji u pristupu islamskim temama: „Prvo, citiram izvore: to je ajet ili hadis, a ovo je njegovo doslovno značenje. Drugo, objašnjavam različita tumačenja koja su ponudili učenjaci tokom historije, kao i druge mogućnosti za interpretiranje tog ajeta ili hadisa u skladu s njegovom formulacijom, ili u svjetlu poruke islama. Treće, počevši od ajeta (ili hadisa) i njegovih različitih mogućnosti tumačenja, predlažem razumijevanje i promjenu koja uzima u obzir kontekst u kojem živimo. To je ono što nazivam reformističkim pristupom.“² Treći korak je ujedno i najvažniji jer pokazuje da univerzalnost islama proizilazi iz njegove sposobnosti da integrira raznolikosti u svoju temeljnu jednoću. Budući da su principi islama vezani za društvena pitanja oni su uvijek vrlo inkluzivni prema različitim kulturama i tradicijama. Naravno da postoji samo jedan islam kada su u pitanju temeljni vjerski principi, ali pluralnost kultura i društveni kontekst su dimenzije koje imaju značajno mjesto na horizontu univerzalne božanske jedinosti. Zbog toga i možemo govoriti o bosanskom, egipatskom ili iračkom islamu.

Misao Tariqa Ramadana može biti izuzetno korisna i muslimanima Bosne i Hercegovine jer i mi živimo u multikulturnom društvu (koje je činjenica, nema smisla pitati da li smo za ili protiv njega), naročito onima koji su angažirani u društvu (prosvjetni radnici, imami, studenti, novinari...). A Bosna je takva da su teme kojima se Ramadan bavi uvijek aktuelne.

Hamza RIDŽAL

2 Tariq Ramadan; „Moje uvjerenje“; Nahla, Sarajevo, 2011. godine; strana 11.